

НАРОДНА БАНКА СРБИЈЕ

**ИЗВЕШТАЈ О РЕЗУЛТАТИМА АНКЕТЕ О
КРЕДИТНОЈ АКТИВНОСТИ БАНАКА**

Извештај за четврто тромесечје 2019.

Београд, март 2020.

Уводна напомена

Народна банка Србије је од 2014. године почела да спроводи анкету о кредитној активности банака. Циљ те анкете је унапређење анализе кретања на кредитном тржишту увидом у ставове представника банака о оствареним и очекиваним променама и на страни понуде кредита, и на страни тражње приватног сектора за кредитима.

Анкета се састоји од десет питања која се односе на кредите привреди и становништву. Испитаници одговарају о промени кредитних стандарда,¹ као и утицају фактора на њихову промену, затим о промени услова одобравања кредита, промени тражње за кредитима и утицају фактора на промену тражње.

У овом документу сумирани су резултати анкете спроведене од 3. до 24. јануара 2020. године. У анкети су исказани ставови представника банака о променама током четвртог тромесечја 2019. године и очекиваним променама на кредитном тржишту у првом тромесечју 2020. године. У анкети су учествовали представници 24 банке, што обезбеђује репрезентативну покривеност кредитног тржишта, јер учешће ових банака износи преко 99% билансне суме банкарског сектора.

Резултати анкете су приказани у виду нето процената. Нето проценат за одговоре о питањима о понуди кредита дефинисан је као разлика између збира учешћа банака које су одговориле да су кредитни стандарди „знатно пооштрени” и „донекле пооштрени” и збира учешћа банака које су одговориле да су „знатно ублажени” и „донекле ублажени”. Позитивна вредност нето процента указује на нето пооштравање, а негативна на нето ублажавање кредитних стандарда. Нето проценат за одговоре на питања о факторима дефинисан је као разлика између учешћа банака које су одговориле да је дати фактор допринео пооштравању и учешћа банака које су одговориле да је допринео ублажавању кредитних стандарда. Када је у питању тражња за кредитима, нето проценат је дефинисан као разлика између збира учешћа банака које су одговориле да је она „знатно повећана” и „донекле повећана” и збира процената банака које су одговориле да је „знатно смањена” и „донекле смањена”. Према томе, позитивна вредност нето процента указује на нето повећање, а негативна на нето смањење тражње.

У графичком приказу резултата, термин „девизни” односи се на кредите одобрене у иностраној валути или динарима који су индексирани девизном клаузулом.

¹ Кредитни стандарди су писане и неписане интерне смернице или критеријуми који одражавају кредитну политику банке (нпр. приоритети у погледу врсте кредита, колатерала, сектора, региона и сл.).

САДРЖАЈ

Резиме	1
1. Кредити привреди.....	2
1.1. Кредитни стандарди и фактори који утичу на њихову промену.....	2
1.2. Услови одобравања кредита привреди	3
1.3. Тражња привреде за кредитима.....	4
2. Кредити становништву.....	5
2.1. Кредитни стандарди и фактори који утичу на њихову промену.....	5
2.2. Услови одобравања кредита становништву	6
2.3. Тражња становништва за кредитима	6

Резиме

Резултати јануарске анкете показују да су кредитни стандарди привреди у четвртом тромесечју благо ублажени првенствено под утицајем конкуренције у сектору и позитивне опште економске ситуације. Банке очекују даље ублажавање стандарда на динарске кредите привреди током првог тромесечја. Укупно посматрано, кредитни стандарди становништву непромењени су у четвртом тромесечју, док је блага корекција навише очекивана у првом тромесечју за готовинске кредите и кредите за рефинансирање.

Оцена банака је да тражња привреде и становништва стабилно расте из тромесечја у тромесечје, а наставак позитивних тенденција очекују и у првом тромесечју. Текући инвестициони циклус позитивно доприноси расту тражње привреде за кредитима, док се раст плата и запослености одражава и на већу заинтересованост становништва за узимање кредита за решавање стамбеног питања, као и рефинансирање постојећих обавеза по повољнијим условима.

Табела 1: Оцене банака у погледу понуде и тражње издвојених категорија кредита

	Понуда (кредитни стандарди)		Тражња	
	T4 2019.	T1 2020. (очекивања)	T4 2019.	T1 2020. (очекивања)
Привреда	↘	-	↑	↑
Мала и средња предузећа	↓	↓	↑	↑
Велика предузећа	-	↘	↑	↑
Пољопривредници	-	↘	↓	↑
Становништво	-	↑	↑	↑
Готовински (динарски)	↑	↑	↑	↑
За рефинансирање (динарски)	↘	↑	↑	↘
Стамбени (девизни)	↓	-	↑	↑
Потрошачки (девизни)	-	↘	-	-

Легенда:

- ↑ Повећање тражње (нето проценат већи од 5%)
- ↑ Поштравање кредитних стандарда (нето проценат већи од 5%)
- ↘ Повећање тражње / поштравање кредитних стандарда (нето проценат до 5%)
- без промене
- ↘ Смањење тражње / ублажавање кредитних стандарда (нето проценат до 5%)
- ↓ Смањење тражње (нето проценат већи од 5%)
- ↓ Ублажавање кредитних стандарда (нето проценат већи од 5%)

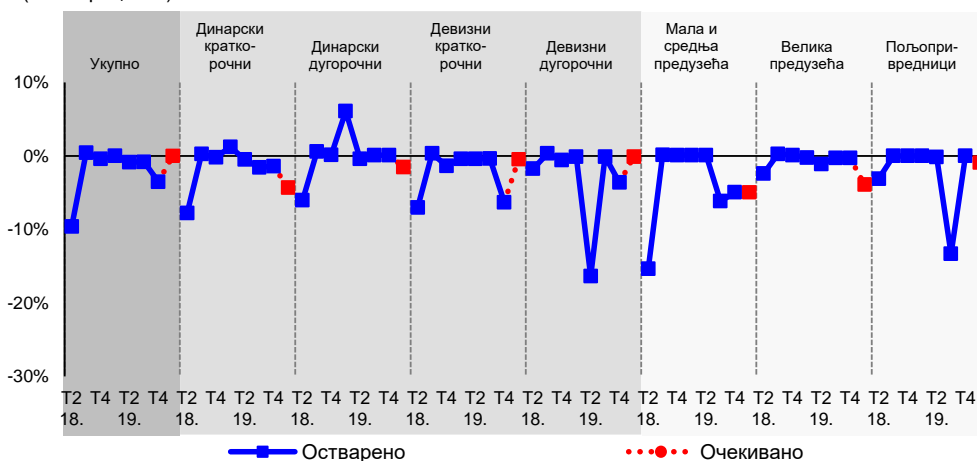
1. Кредити привреди

1.1. Кредитни стандарди и фактори који утичу на њихову промену

Резултати анкете показују да су банке у четвртном тромесечју ублажиле кредитне стандарде привреди, и то првенствено делу тржишта које чине мала и средња предузећа. Банке и даље препознају конкуренцију у сектору као кључни фактор који доприноси ублажавању стандарда, при чему су у четвртном тромесечју и готово сви остали фактори деловали у том смеру – побољшање опште економске ситуације, већа спремност на преузимање ризика, као и знатно смањење проблематичних потраживања.

Банке очекују да ће се током првог тромесечја наставити ублажавања стандарда на динарске кредите привреди, чему ће, поред конкуренције на тржишту, доприносити и већа спремност на преузимање ризика у условима остварене макроекономске и финансијске стабилности.

Промена кредитних стандарда у одобравању кредита и кредитних линија предузећима (нето проценат)

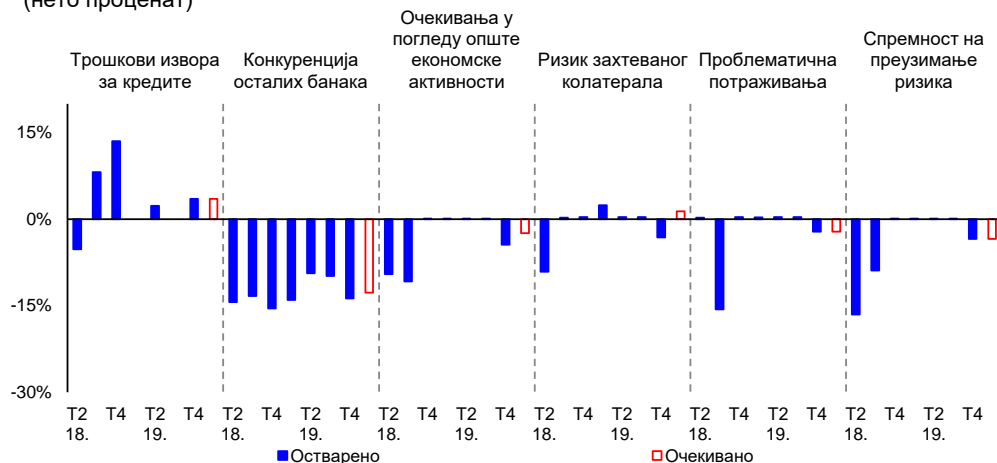

Извор: НБС.

* Позитивна вредност указује на поштравање кредитних стандарда, негативна на ублажавање кредитних стандарда.

** На графиконима није приказан интензитет промене.

Утицај фактора на промену кредитних стандарда у одобравању кредита и кредитних линија предузећима (нето проценат)

Извор: НБС.

* Позитивна вредност указује на допринос датог фактора поштравању кредитних стандарда, негативна на допринос датог фактора ублажавању кредитних стандарда.

** На графиконима није приказан интензитет промене.

1.2. Услови одобравања кредита привреди

Према резултатима анкете, услови по којима су одобрени кредити привреди у четвртој тримесечју нису знатније промењени – банке су смањиле каматне марже на динарске кредите, док су код девизних кредита оне благо кориговане навише. Продужење рочности девизних кредита праћено је и нешто већим захтевима у погледу колатерала, који су благо поштрени на нивоу целог тржишта.

Услови по којима ће бити одобрени кредити привреди у првом тримесечју требало би да буду повољнији по основу повећања максималног износа кредита, као и дужих рокова отплате. С друге стране, након дужег периода пада цене кредита и борбе за освајање што већег дела тржишта, банке оцењују да је у првом тримесечју могуће да дође до благе корекције навише каматних маржи.

Промена услова за одобравање кредита и кредитних линија предузећима
(нето проценат)

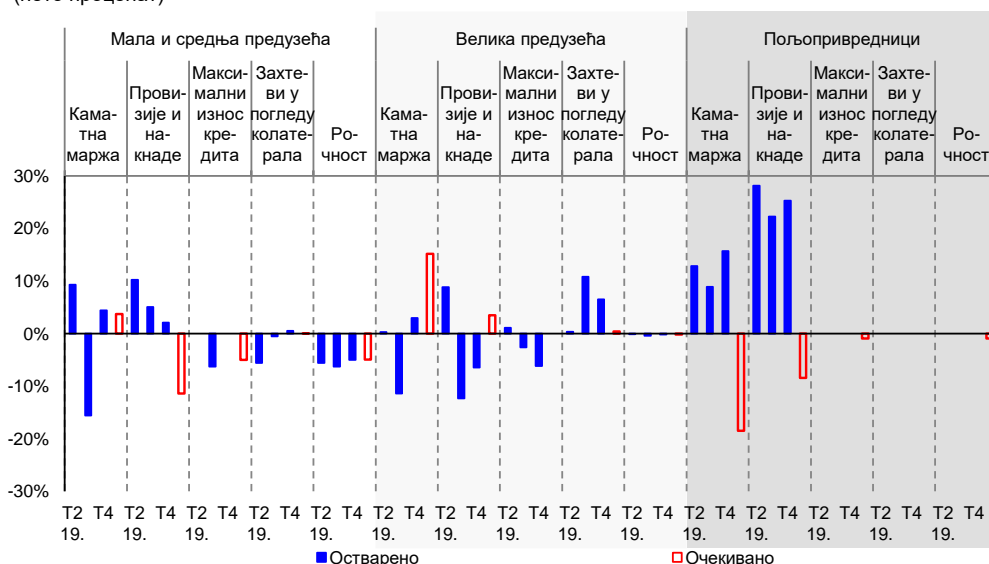

Извор: НБС.

* Позитивна вредност указује на поштравање услова, негативна на ублажавање услова.

** На графиконима није приказан интензитет промене.

Промена услова за одобравање кредита и кредитних линија предузећима
(нето проценат)

Извор: НБС.

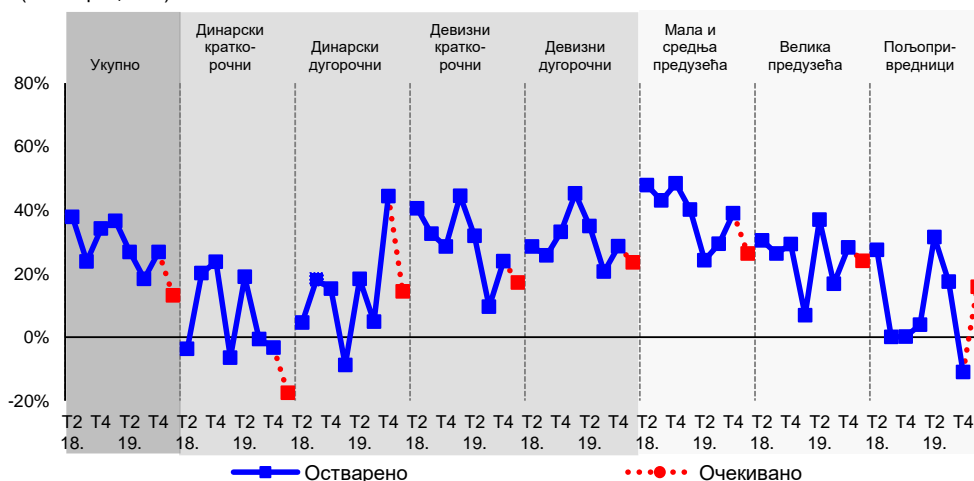
* Позитивна вредност указује на поштравање услова, негативна на ублажавање услова.

** На графиконима није приказан интензитет промене.

1.3. Тражња привреде за кредитима и фактори који је опредељују

Оцена банака је да расте тражња привреде за кредитима, првенствено за дугорочним, и то од дела тржишта које чине мала и средња предузећа. Финансирање капиталних инвестиција и обртних средстава и активности у погледу аквизиција/припајања других предузећа и даље су главни покретачи раста тражње привреде за кредитима, који је очекиван и у првом тромесечју.

Промена тражње предузећа за кредитима
(нето проценат)

Извор: НБС.

* Позитивна вредност указује на повећање тражње, негативна на смањење тражње.

** На графиконима није приказан интензитет промене.

Утицај фактора на промену тражње предузећа за кредитима
(нето проценат)

Извор: НБС.

* Позитивна вредност указује на допринос датог фактора повећању тражње, негативна на допринос датог фактора смањењу тражње.

** На графиконима није приказан интензитет промене.

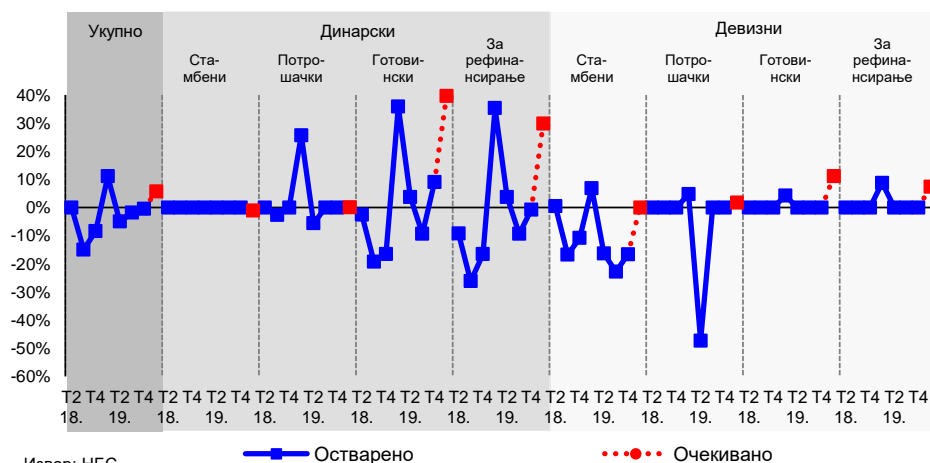
2. Кредити становништву

2.1. Кредитни стандарди и фактори који утичу на њихову промену

Резултати јануарске анкете показују да су, укупно посматрано, кредитни стандарди становништву у четвртном тромесечју остали непромењени. Ако се гледа по појединачним категоријама кредита, стандарди су ублажени на девизно индексирание стамбене кредите услед измена интерних политика банака, док су поштрени на динарске готовинске кредите под утицајем нешто мање спремности за преузимање ризика.

Банке очекују да даље смањење рочности готовинских кредита допринесе поштравању кредитних стандарда становништву у првом тромесечју.

Промена кредитних стандарда у одобравању кредита становништву
(нето проценат)

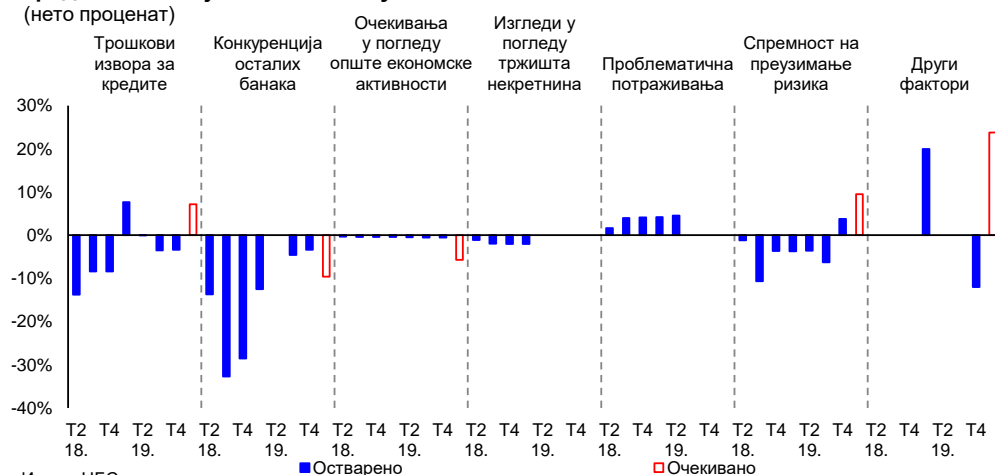

Извор: НБС.

* Позитивна вредност указује на поштравање кредитних стандарда, негативна на ублажавање кредитних стандарда.

** На графиконима није приказан интензитет промене.

Утицај појединих фактора на промену кредитних стандарда у одобравању кредита и кредитних линија становништву
(нето проценат)

Извор: НБС.

* Позитивна вредност указује на допринос датог фактора поштравању кредитних стандарда, негативна на допринос датог фактора ублажавању кредитних стандарда.

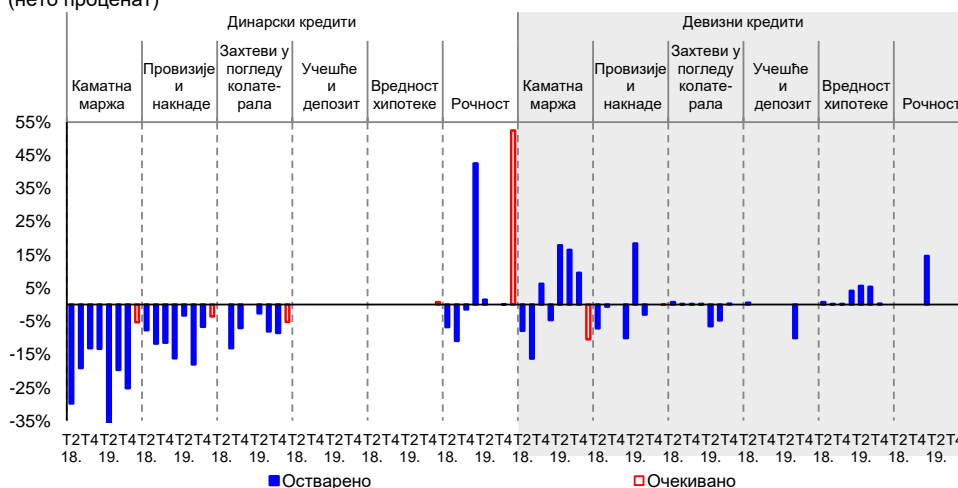
** На графиконима није приказан интензитет промене.

2.2. Услови одобравања кредита становништву

Оцена банака је да су услови по којима су одобравани кредити становништву у четвртом тромесечју били повољнији по основу ниже цене и смањених захтева за колатерал, што се у највећој мери односило на динарске кредите.

Банке очекују да ценовни услови кредита, као и захтеви у погледу колатерала, буду повољнији за клијенте у првом тромесечју. С друге стране, очекивано је даље смањење максималне рочности кредита.

Промена услова за одобравање кредита становништву
(нето проценат)

Извор: НБС.

* Позитивна вредност указује на поштравање услова, негативна на ублажавање услова.

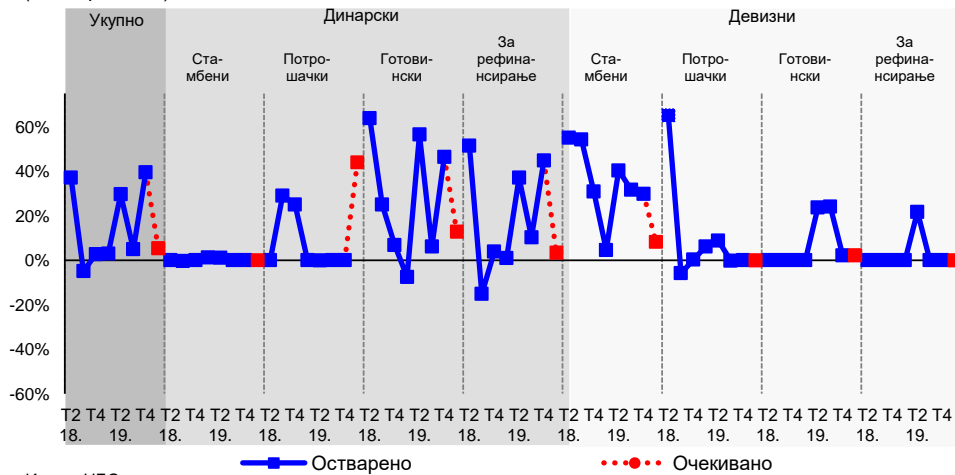
** На графиконима није приказан интензитет промене.

2.3. Тражња становништва за кредитима и фактори који је опредељују

Резултати анкете показују да је мишљење банака да расте тражња становништва за кредитима, и то највише за динарским готовинским кредитима (и кредитима за рефинансирање) и девизно индексираним стамбеним кредитима.

Куповина непокретности, позитивна дешавања на тржишту некретнина и рефинансирање постојећих обавеза препознати су као кључни фактори који позитивно доприносе расту тражње за кредитима. Додатну подршку расту тражње пружају и позитивна кретања на тржишту рада – где се бележи раст плата и запослености.

Промена тражње становништва за кредитима (нето проценат)

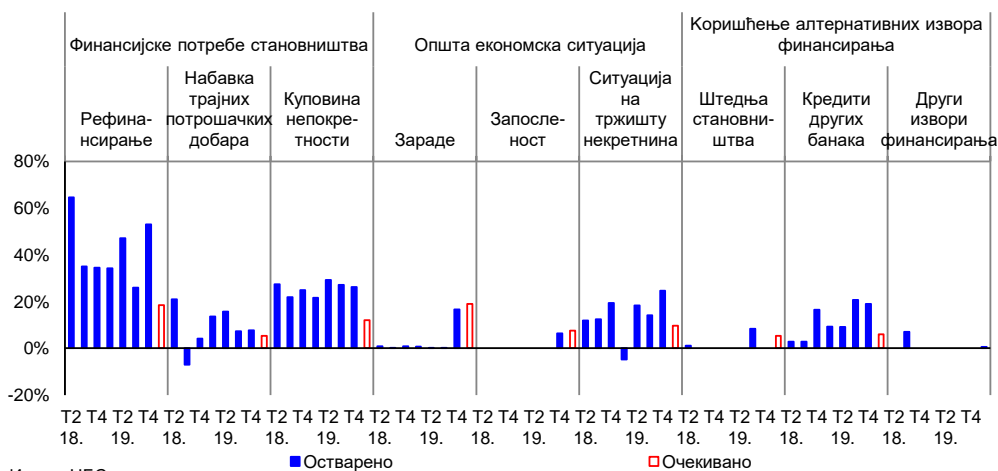

Извор: НБС.

* Позитивна вредност указује на повећање тражње, негативна на смањење тражње.

** На графиконима није приказан интензитет промене .

Утицај фактора на промену тражње становништва за кредитима (нето проценат)

Извор: НБС.

* Позитивна вредност указује на допринос датог фактора повећању тражње, негативна на допринос датог фактора смањењу тражње.

** На графиконима није приказан интензитет промене.

Раст тражње за кредитима очекује се и за прво тромесечје, мада нижи него у четвртном тромесечју, што је и уобичајено за почетак године. Нижи раст тражње него у четвртном тромесечју очекује се пре свега код готовинских кредита и кредита за рефинансирање.